

Kiadóhivatal:

Bezerédj István-utca 5. szám.

Az előfizetési pénzek és hirdetések ide küldendők.

Hirdetések

legjutányosabb számítással, díj-szabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség:

Bezerédj István-utca 5. szám.
Ide küldendők a lapot érdeklő összes közlemények.

Előfizetés:

egész évre 10 kor., félfévre 5 kor.
negyedévre 2 kor. 50 fill.

Néptanítók,

ha az előfizetést egész évre előre beküldik, 5 kor.

TOLNAVÁRMEGYE TÁRSADALMI, KÖZIGAZGATÁSI ÉS KÖZGAZDASÁGI ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ HETILAP.
AZ ORSZÁGOS M. KIR. SELYEMTENYÉSZTÉSI FELÜGYELŐSÉG HIVATALOS LAPJA.

Belmunkatárs JANOSITS KÁROLY.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: BODNÁR ISTVÁN.

Egyes szám ára 20 fillér.

Uj társadalmi alakulások.

A társadalom álmos. Beteges álm ez, félig-meddig lethargia. Immel-ámmal megy minden dolog. Unott, unalmas a köz- és magánélet. A magyar embert nem érdekli ma már ugyszólván semmi. Nagy a baj. Nem izlik se a töltött káposzta, se a politika. Azaz, hogy az előbbi talán még izlenék, de hiányzik belőle a töltelék, a politika meg nagyon is savanyu, vagy hogy inkább talán keserűen fanyar. Hajdan egy-egy Janszky-est, Henczy-ügy — 14. §. — lázba hozott egy fél országot, ma sokkal nagyobb érdekek forognak kockán: sokat hánytorgatott függetlenségünk, önállóságunk s oda se neki, hogy mit kotyvasztanak idehaza is, meg a bécsi konyhán, ha elsikkad is, ha porba esik is a sok szakács kezén a legizesebb falat — egy egész országnak már szépen pirosodni kezdett pesenyéje: gazdasági boldogulhatása.

Ha e jelenségek okát vizsgáljuk, sajátosság tapasztalatokra jutunk. Régen a vezetés erősebb kézben volt. A magyar középosztály kezében. Lemosolyoghatjuk a régi jó táblalabirákat, a rendi alkotmány nemes urait, sokkal liberalisabbak és önzetlenebbek voltak a mai — demokratáknál. Ők legfeljebb lóhátról beszéltek paraszttal, szegényemberrel, ezek automobilon gázolnak rajta keresztül. Volt azonban ennek a társadalmi osztálynak is büne: jó szíve, uri passziója, számítani nem tudó könnyelműsége, amelyek együtt véve kirángatták alóla a gyékenyt: a földet, erejének, létének alapját. A gentry beült a közhivatalokba. Vitt be oda talán sok uri tempót, dolgozni nem igen szeretést, de vitt bizony tekintélyt is, ami bizony ma már nincsen meg. A fiak, unokák egy részéből azonban már kitünő tisztviselő lett. Kétségtelen azonban még ma is, hogy sok a közhivatalok terhe. Körmöt piszkáló, protekcióra, családi összeköttetésekre számító urficskák lesznek még sok ideig, de a többség becsülettel helyt áll, a tradíciók hatása alatt érzi hivatalának méltóságát.

Mindegy, ez az erős középosztály mégis csak elvesztette vezető képességét s a vezetéket a pénzes elem (Luegerék elég egyoldalúan a »zsidoság« gyűjtő fogalma alá foglalják) és az arisztokrácia vette át. Bécs már mágnás forradalomnak keresztelte el a legközelebbi nemzeti küzdelmet. Ha nincsen is ebben igaza, de annyiban eltagadhatlan igazsága van, hogy a magyar társadalom alsó és felső osztályait összekapcsoló erős hidat összeomlott, a középbirtokos osztály összeroppant, kidőlt s így ma örösi úr tátong a társadalom egyes osztályai között. Ma kevésbé van egységes magyar társadalom s ezután még kevésbé lesz, mert elismerés, hódolat egyeseknek, lóuraink pénzarisztokratáink legnagyobb része, bár a haza földjén született, de mintha nem abból a törzsgyökeres magyar gondolkodást és típust képviselő törzsből sarjadt volna elő, vagy ha

igen, más a gondolkozásuk, szokásuk, érzésük, világnézetük; lábuk talán a hazai rögön nyugszik, de neveltetésük, műveltségük egyetemes, nemzetközi s legkevésbé sovén, szigorúan nemzeti irányu, addig tehát erős, igazi magyar társadalom nem lesz, amíg a gentry tönkremenése által támadt nagy űrt be nem tölti egy új, erőteljes középosztály alakulása, amely magából a nemzettestből forr ki, mint a meghasított fán az új kéreg.

Ez az új társadalmi alakulat az erős ipari, kereskedelmi osztály megszületése, a mely hogy meg fog születni, kétségtelen, erre nézve a halvány remény vékony sugarát vetítette felém egy magában véve helyi, de jellemző epizód.

Tolnavármegye muzeum-egyesületének gyűlésén Széchényi Sándor gróf, vbt. tanácsos volt főispán mély sajnálatát fejezte ki afelett, hogy a szekszárdi intelligens osztály egyáltalán nem látogatja a muzeumi felolvasásokat, úgyhogy azokat be kellett szüntetni, viszont nagy örömmel konszultálta, hogy az iparos, kereskedőosztály tanulni akar, mert zsufozásig megtölti az ingyenes felolvasások alkalmával a muzeum nagy felolvasótermét.

Azóta utána jártam, így van ez más helyeken is. Iparosainkat, kereskedőinket csakugyan áthatja a tanulni vágyás komoly becsvágya és igyekezete.

Itt van tehát az irány. Annak a társadalmi osztálynak, amely tanulni akar és tud, — hivatása van.

Minden erőnket, igyekezetünket oda kell irányítani, hogy iparosainkat, kereskedőinket a szakképzettség és társadalmi műveltség mennél magasabb fokára emeljük. Ennek az osztálynak miként való fejlődésétől függ a — jövő Magyarország. Ha e két osztály a nemzet testéből hajt ki s megteelik lángolással, a magyar földhöz ragaszkodó erős hittel és bizalommal, akkor lesz itt Magyarország, ha pedig elkapja a nemzetköziség a — mindenben csak a külföldet majmolni szerető vágy, a hazait legyalázní szerető buta góg, elfogultság, akkor sohasem épül ki a sokat emlegetett egységes nemzeti állam s Magyarország nem lesz egyéb, mint oldott kéve, vagyis népek conglomeratuma, mint a mai Ausztria...

Erős, öntudatos, nemzeti talajon erősödött ipar, kereskedelem aztán egészen átalakítja a jövő társadalom képét. A nagy ellentétek kiegyenlítődnek. Lesz megelégedett ipari munkás — munkarészvényekkel, erős földművelőosztály — modern gazdasági eszközökkel, gépekkel, földből kinőtt hazaszeretettel, de lesz újra hatalmas, talán a réginél még hatalmasabb középosztály, a hova tartoznak papok, ügyvédek, tisztviselők, tanárok, tanítók, de a velük egyenlő műveltségű, tehát egyenlő szellemi értékű, gazdaságilag azonban sokkal függetlenebb s az állami életnek hatalmasabb tényezői az okos, tanult iparosok, kereskedők. Viszont a pénz s születési arisztokratia is átmege az igazi demokrasia

tisztító tűzén. Felfrissül, megújodik. Futtató mágnásainkból lesznek angol peerek, kik nem találják szurtosnak a pöröly nyelét, a gyarak füstölő kéményét s kik meg fogják érteni azt a német vagy angol uralkodó herceget, aki saját fenséges kezeivel irányítja a gyalut s emelgeti a kalapácsot.

Ha így lesz, jó lesz, ki lesz töltve a tátongó űr s pótolva a mégis csak nemzetfentartó elem, a kiveszett nemes bölényfaj: — a nemzeti hivatást betöltött gentryosztály... Másként nemzeti létünket elnyeli a nagy űr... a nagy szakadék...

B.

Kérelem az emberszeretet nevében!

Apponyi Gézáné grófné Ökegyelmessége a következő lelkes felhívást intézte Tolnavármegye hölgyközönségéhez:

„Az emberszeretet nevében kopogtatok és csak egy virágszálat kérek azokból a koszorúból, melyeket kegyeletes szívek tesznek le nem-sokára a temetők sírhalmán. Ezt az egy virágszálat kérem a szegénysorsu tudóbetegek javára.

Az irgalom, az emberszeretet nevében kérem fogadja el a József Kir. Herceg Szanatorium Egyesületének vagy gyűjtőtársolyát, vagy gyűjtő-ívét s induljon meg a szeretet munkájára és a temetők kegyeletes ünnepe előtt október hó 30. napján november 6-ig gyűjtson és gyűjtessen Nagyságos Asszony a szegénysorsu tudóbetegek emberbaráti alapjára.

Alig van, fájdalom, család, ahonnét e kegyetlen pusztító betegség áldozatot ne ragadott volna el; azért alig lesz csak egy kilincs is, melyet megnyitván, elutasítanak a kérelmet.

Az egyesület 400 tudóbetegét ingyen gyógyít évente: az országban három dispensáret (tudóbeteg gondozó intézetet) tart fenn.

Támogassuk tehát e szívoán küzdő egyesületnek embermentő céljait. Halottunk tudni fog róla s talán a sírokról hiányzó ez az egy virágszál haladó felebarátunk életét adja vissza!

Tolnavármegye hölgyei! Járjunk megint szép példával elől az irgalmasság munkájában.

Hálám és köszönetem kísérje lépteiket!

Fogadja mély tiszteletem nyilvánítását.

Högyész, 1909. október hava.

A József Kir. Herceg Szanatorium Egyesület társelnöke:

Gróf Apponyi Gézáné.

Hisszük, hogy vármegyénk minden szépért és jóért lelkesedő hölgyközönsége a legnagyobb lelkesedéssel teszi magáévá, a hazafiassága mellett általános emberbaráti célokat is szolgáló nemes ügyet s nem lesz a vármegyének egyetlen egy községe sem, mely a maga, bármily szerény adományát is el ne juttatná a nemes cél támogatására.

A mint már jeleztük, a nemes célú gyűjtés intézését Szekszárdon özvegy Simontsits Béláné ömeltősége vette kezébe s azt lelkes buzgalommal folytatja. Ertesülésünk szerint a tarsolyokkal való gyűjtésre a következő hölgyeket s intézeteket kérte fel:

Kövessy Ödönét, Holub Jánosnét, Kovács Dávidnét, Pazár Dezsónét, Ferdinánd Jánosnét, Dörnyey Ferencnét, Ágoston Istvánnét, Tihanyi Domokosnét, Scholcz Gusztávnét, Matzon Kálmánnét, Bajó Pálnét, Kiss Károlynét, Rubinstein Mátyásnét, Káldy Gyulánét, Nits Istvánnét, Wolf Henriknét, Wolf Arnoldnét, Pirnitzer Antalnét,

dr. Spányi Leónét, dr. Müller Ferencét, dr. Leopold Kornélét, Wigand Jankát, Schmideg Margitot, Reichl Elzát, Friedman Ilonkát, Salamon Bözsikét, Linhard Hildát és az összes iskolákat.

A hasznos madarak védelméről.

— Bécsy István, simonmajor-pusztakajmádi községi tanítónak a »Tolnamegyei Általános Tanítóegyesület« 1909. évi október hó 21-én tartott közgyűlésén elmondott beszéde. —

A pápai m. kir. földmivesséiskolánál jelen év július—augusztus havában néptanítók részére rendezett mezőgazdasági tanfolyamon Leisztner Emil tanár ur, a mezőgazdaságra és gyümölcskertészetre nézve kártékony rovarok felsorolása és ezen rovarok ellen való védelem megismertetése helyett, kivezetett bennünket egy árnyasbokros helyre, hol egy madáretető-ház volt felállítva és több mesterséges fészekodu a fákra elhelyezve. »Ezeknek — ugymond — az a céljuk, hogy az egyre fokozódó rovarkárral szemben új legyvert adjanak a kertész, mezőgazda és erdész kezébe, rámutatva arra: miként lehet erdeink, gyümölcsösökünk és veteményeink nélkülözhetetlen munkáit, a cinegét és sok más rovarevő madarat megtelepíteni, elszaporítani.«

Mert erre már nagy szükség van. Mezőgazdaságunk fejlődése, erdőgazdaságunk atalakulása ugyanis egyre több káros rovarevő szaporodását segíti elő s ugyanekkor sok rovarevő madarra hoz pusztulást. Az egyre fokozódó erdő- és bokorirtás a szabadon fészkelő rovarevőket fosztotta meg életfeltételeiktől, az odvas fát meg nem tűrő »modern« erdőkezelés és gyümölcskertészet pedig az odvakban fészkelő madarakra mért hatalmas csapást.

Mindennek természetes következménye a káros rovarok oly mértékű elszaporodása, a mellyel egyedül, emberi erővel — **madarak segítségével nélkül** — megküzdeni nem tudunk. Irto munkánk tökéletlen és rendszeren későn érkezik, mikorra a rovar elszaporodott, tehát már pusztít. A madár ellenben, — különösen a nálunk telő cinege — mely a legparányibb rovar is peteállapotától, fejlődése egész folyamán irtja, annak elszaporodását is idejében meg tudja gátolni. A hernyók pusztításában az apró rovarevő madárkák falánksága is segítségünkre van. Etetési kísérletek bizonyítják, hogy például a cinege testsúlyának csaknem felel egyenlő rovarevővel fogyaszt el naponként, ami egy év alatt néhány kilogrammnyi rovar tömegnek felel meg — egyetlen madárnál.

Hermann Ottó írja egy értekezésében: »A kis kékcinke egyetlen családja huszonegy millió káros rovarnak vesztét jelenti; mely apróka tarsaival szövetkezve, megvédi a kertet, a mezőt, az erdőt és ligetet a pusztulástól; oly szorgalommal és szemésséggel, aminő az embernek és eljárásának nem adatott, mert lehetetlen!«

A gyomortartalom megfigyelések pedig arról tanuskodnak, hogy éppen a cinegektől elfogyasztott rovarok e tömegének javarésze a gyümölcsösök legveszedelmesebb ellenségeiből kerül ki, melyek közül sokat parányisága is megvéd az emberrel szemben.

Ez egyetlen példa is meggyőzhet bennünket arról, mily fontos gazdasági érdek követeli, hogy a természetes faüregeket mesterséges fészekodvakkal pótolva, bokorültetés és egyéb intézkedések révén a mezőgazdaságra és gyümölcsösöinkre nézve egyaránt hasznos szabadon fészkelő és odulakó rovarevőinket újból visszatelepítsük, elszaporítsuk, azok kiteelését biztosítsuk.

I.

Mint hogy hasznos madaraink megfogyatkozását főképpen a fészkelőhelyül szolgáló odvak hiánya okozta, azon legyünk, hogy a természetes faüregeket, mesterséges fészekodvakkal pótoljuk.

I. Milyen legyen a mesterséges fészekodu?

Ismeretes, hogy az itt szóbanforgó madarak, természetes viszonyok között, legszívesebben az elhagyott harkályodvakban költenek, mert ott vannak legjobban megvédve az időjárás mostohasága, meg a ragadozó állatok falánksága ellen. Az tehát a legjobb fészekodu, amely a természetes harkályodvak tökéletes utánzata nemcsak méreteiben, de alakjában és anyagában is és emellett tartós is.

E feltételeknek az az oduminta felelt meg legjobban, amelyet Berlepsch János báró, a németországi madárvédelem egyik vezérembere szerkesztett 20 évi kísérletezés alapján s amelyet hazájában meglepő sikerrel alkalmazott. A harkályfélék szűkszáju, zacskóalakú odvakat ko-

pácsolnak a fába. Az odu kerek bejárója — röplyuka — kissé fölfelé halad, hogy az eső bele ne verjen.

Hazánkban, Baranyakáráson ifj. Kühnel Márton ur: »Első Magyar Fészekodu és Madáretető-készületek Gyára«-ban a »Magyar Ornithologiai Központ« mintái nyomán készült fészekodvak méretei teljesen a Berlepsch-féle odvak másai. Azoktól csak abban különböznek, hogy felülük leemelhető, amiáltal az odvak revidiálását és a szükséges tisztogatást könnyen végezhetjük. Az egyes oduminták gyári jelzése: A, B, C, D. betű. Méreteik nagyság szerint a különféle hasznos madaraknak szánva.

Az »A« minta a »szűkszáju fészekodvak« legkisebb formája, — az összes odulakó cinegeknek (szén-, kék-, barát-, fenyves- és buboscinege), a csuszkáknak, fakuszóknak, a rozsdafarku fülemülének szolgál fészkelőhelyül.

A »B« minta az előbbiek hű mása, de nagyobb méretei vannak. A nagy fakopáncs oduméreteinek felel meg. Leginkább a széncinege választja fészkelőhelyül. E cinege néha 10—15 fiókat nevel, amelyek a kisebb odvakban nem férnek el fejlődöttebb korukban. A tavasszal egy üres méhkaptárban 15 szép széncinegefiókat találtam. Odúim voltak kifüggesztve, de kicsinyek, így a nagyobb üregű üres kaptárban költött. Gyümölcsfáimról le is szedték am a hernyókat egy szálig!

A »D« minta a bubosbanka, a fülesbagoly és kuviknak jó fészkelőhelyül.

A »C« minta a tágabb bejáratu nyilást kedvelő odulakók részére való. Ebben fészkel a szürke légykapó, a barázdabillegető és a rozsdafarku.

2. Hova helyezük a fészekodvat?

A hely megválasztása először is attól függ, mily madárlajt akarunk megtelepíteni.

Sűrűn látogatott kertben a csöndesebb zugokat keressük ki. Az utaktól néhány lépéssel beljebb a facsoportok, diszbokrok, tisztásaiba állított karókra, kerti gunyhók eresze alá, deszkakerítés oszlopaira, ha van előttük fedezetképpen fa, vagy bokor. Vastag fákra egyszerűen rászegezzük az odvakat, fiatal gyümölcsösben azonban a fa védelmére leásott karókra erősíthetjük azokat, lehetőleg úgy, hogy ágakkal fődözve legyenek.

Nálam a kerítésből kinőtt akácfa törzsein vannak az odvak és mondhatom, szívesen költenek benne kis madaraink.

3. Mily magasságban legyen az odu?

Általában alacsonyan 1—1½ méter közt kell elhelyeznünk az odvakat, hogy a verebek betolakodását elkerülhessük. Az óvatos házi veréb ellen ez magában is teljes védelem, mert az alacsony odvakba nem merészkedik.

A mezei veréb ellen is meg van az alacsonyan alkalmazott odu előnye: ugyanis könnyen ellenőrizhetjük az odu fedelét leemelve, létra nélkül is.

4. Hogyan függjön az odu?

Függőlegesen, vagy oldalt, kissé előredülő helyzetben, de hátra soha ne düljön, mert az eső beléver. Okvetlenül szilárdan legyen megerősítve és lehetőleg az odu szája délnek nézzen.

5. Mikor helyezük ki az odvakat és mennyit?

A fészekodvak kihelyezéséhez a őszi hónapokat legajánlatosabb választani, mert a nagy földet bebarangoló cinegék már a tél folyamán rábukkannak, benne töltik az éjszakákat és teljesen otthonosakká válva, már az első tavasszal is szívesen fészkelnek belé.

Az odvak téli és őszi kihelyezése és a téli etetés eredménye lesz, hogy a cinegék ott is megtelepülnek, ahol eddig csak télen át köbörölköztek, de nem fészkeltek.

A madarak új helyeken csak fokozatosan népesednek el, eleinte kevesebb odval kezdhetjük a megtelepítést.

II.

Herman Ottó, a magyar madárvédelem buzgó apostola »Madarak« című könyvében mondja: »Etessük az Eg madarait!«

Nálunk telő rovarevő madaraink megfogyatkozásának az éhhalál is egyik oka.

Hőfúvások, ólmos esők idején, mikor hó vagy jégkéreg borítja a fák legvékonyabb galyait is, elzárva minden táplálékot, ezerszámra pusztulnak el a fakuszók, cinegék, királykák stb. A hideggel társult éhség, tapasztalás szerint pár óra alatt megöli a falánk kis madarakat. Ha tehát a mesterséges fészekodvak révén elszaporodott madarainkat meg is akarjuk tartani, etessük őket hóviharak, ólmos esők idején.

1. Hogyan etessünk?

Célszerűtlen téli etetéssel többet ártunk, mint a mennyit használunk. Az etetésre szánt táplálékot úgy kell elhelyezni, hogy a madár ahhoz a legvadabb hóviharban is hozzáférjen. Az olyan etető, amely csak jó időben használható, de hóviharban el van temetve, haszontalan, sőt ártalmas is, mert a szép napokon oda csődített madársereget éppen az inség napjain hagyja cserben. S mire az éhségtől meglepett madár új táplálkozási helyet találna — rendszeren késő már!

Az etetőkunyhó vállmagasságban elhelyezett peremes asztal, melyet deszkatetőzet véd eső, hó és szél ellen, oldalt üvegkerettel minden oldalon, amely sem a világosságot, sem a szabad kilátást nem zárja el a madárseregtől. Az üvegkeret alsó széle mélyebbre nyulik, mint az asztal felső pereme, így a vízszintesen horodott hó sem csapát az etetőn elhelyezett táplálékra. Tágasságánál fogva az etető a madárkának nappali menhelyül is szolgál. Mindazon nemeslelkű embereknek, kik házaikhoz, kertjeikhez akarják szoktatni e hasznos rovarpusztító madarakat, azoknak kertes ablakjukon is találunk etetőt.

Ezt úgy erősítjük az ablakra, hogy az etetést a szobából végezhessük. Az ablaketető csekély befogadó képességénél fogva inkább oktató, semmint madármentő készülék, arra azonban igen alkalmas, hogy a szobából közelről tanulmányozhassuk kedves madarainkat és azokat másokkal, különösen a gyermekkel megkedveltessük. Az ablaketetőnek előnye az, hogy a gyermekeket nemesszivőségre szoktathatjuk, mert jól fűtött szobából gyönyörködhetünk azon fenséges látványon, amit a »lég vándorai« nyujtanak az által, hogy bizalommal fogadják az általunk terített asztalt.

2. Mivel etessünk?

Hasznos rovarevőmadaraink télen szükös rovar táplálékuk mellett olajos magvakkal táplálkoznak. Házak tájékán rájárnak a szabadon hagyott szalonnára, fagyúra is. Méhesek nyitott nyílásain is bemennek s az elhullott méheket összeszedik, de élő méhcsaládjainkat is háborgatják. Télen át zsiros, olajos, hőfejlesztő táplálékra van szükségük. Legjobb tehát, ha olajos magvakkal és zsiros anyagokkal etetjük cinegeinket. Külön is adhatjuk a magot, meg a fagygyut, de célszerűbb a megtörött kendermagot, tányérrózsza és tökmag keverékét ugyanolyan sulyu fagygyuba olvasztva, kihűlés után darabokra vagdalva, az etetőre helyezni. Ezt a keveréket — madárkalácsot — nem szórják el a madarak és a beivódott fagygyutól a magvak sem romlanak meg.

Még egy módja van a téli etetésnek, mely kissé körülményes ugyan, tehát általános alkalmazásra nem számíthat, de a legtökéletesebb, mert még azoknak a madaraknak is asztalt terít, amelyek az etetőbe nem mernek beszállni.

Ezek számára a madárkalácsot felolvasztva, bádognakállal azon forrón öntjük a külön e célra szerzett fenyőfácák lombjaira. (Leszerelt karácsonyfa!) A fenyő tűi közé merevedett táplálékot eső se mossa le, hó ugyan betakarja, de a rászálló madár rezdítésétől is lepereg a zsiros felületről s magunk is könnyen lerázhadjuk róla. Diszfául szánt élő fenyőre nem szabad e keveréket önteni, mert a forró anyag megöli a lombokat. Az etetőfácát a kert tisztására, városban ablakpárkányra, erkélyre állítjuk. A sürgőldő madárseregtől ellepett fácska nemcsak végtelenül kedves látvány, de a madáretető közvetlen tanulmányozására is bőséges alkalmat nyújt.

III.

Balगतag vállalkozás volna madaraink érdekében azokhoz fordulni, kiknek szíve éppen csak egy hatalmas izom, mely a vérkeringést intézi, amely izom lüktetésére már nem gyakorol hatást, amit az értelem szépnek, nemesnek tart. Amely szívben csak a rideg önzés van, de képtelen a könyörületességig felemelkedni. Hogy emelhetnénk szót e könyörtelenekkel szemben a kismadarak védelme érdekében? De tanítóársaim előtt felelelem szavamot, mert hisz a szív érzése az, amely az Isten és Haza nevében cselekvésre, önmegtágadásra, fáradozásra serkenti szívünk érzelmvilágát.

Nekünk cselekvésünk lángjával mindent el kell követnünk, hogy az »igazi madárvédelem« eszméjét bevigyük iskolánkba s ott iparkodjunk a még romlatlan, alakítható gyermekesereg lelkületére hatni. Jól tudjuk, hogy az a kép, amelyet az eresz alatt fészkelő füstifecske családja élete nyújt, a jó oktatónak biztos eszköz arra, hogy növendékeiben a legmelegebb ösztönöket érintse s így irányt adjon a gyermek

feleszmélésének abban a korban, amidőn még a családi élet boldogságának hatása alatt áll. Egyedül ebben látom én egy jobb, etikai tartalma szerint, nemesebb jövő biztosítékát.

De tárgyamtól nem térek messzebb: »Az okszerű madárvédelem nem csupán abban áll, hogy a hasznos madarat a kegyetlenkedés ellen védjük, hanem abból, hogy a kegyetlenség ellen való védelemmel tudjuk meg a biztos észkelésre szolgáló alkalmat és a tél nehéz szakában az élet feltételeit, hogy így a hasznos madármunkást megtelepítsük és fel is szaporítsuk.« De a figyelmeztető és óvó szónak is helye van a befejezés előtt. Senkise higgye, hogy a feladat csupán csak az: minél több madárházat kiszégezni s ekkor ez mind meg fog telni hasznos szárnyas lakóval, hozzá azonnal.

Állandóan nálunk tartozkodó hasznos madaraink meg vannak fogyva, a felszaporodás pedig idő kérdése. Kezdetben sok odu fog üresen maradni, mert nem telik lakó. Az észszerű eljárás tehát az, hogy kevesebb oduval kezdve, a mutakozó szaporodással kell a számot emelni.

Soraimban a gazdasági érdeket tartottam szem előtt, abban a tudatban, hogy a madárral eleinte talán csak anyagi érdekből való foglalkozkodás, idővel az önzetlen madárszeretet terén is megtermi gyümölcsét. Mert csak meg kell ismernünk a madarat s már meg is szeretjük!

Nem mulaszthatom el, hogy ismertetésem befejezése után köszönetet ne mondjak a Magyar Ornithologiai Központ vezetőségének és ifj. Kühnel Márton gyáros urnak, kik az előadáshoz madárházakat, fészekdövéket, etető készséggel bocsajtották rendelkezésemre. De köszönetet kell mondanom Csörgény Titus urnak a MOK titkárnak, ki előadásomhoz a szellemi táplálékot nyújtotta. Az ő műve alapján mondhattam el csak a madarak védelméről azt ami ismertetésem tárgya volt, mert az ő munkájában van az okszerű madárvédelem oly tárgyilagosan kidolgozva, lelkesítően leírva, hogy számtalan helyen önkéntelenül is az ő gondolatait, szavait voltam kénytelen használni. Egyben kijelentem, hogy a tél folyamán olvasóköri körökben, egyéb társaságokban meghívásra szívesen tartok ismeretterjesztő felolvasást az okszerű madárvédelemről, mert kis madaraink sorsát szívesen viselem.

VÁRMEGYE.

Bozerédj Pál ünneplése. Tolnavármegye e hó 16-iki közgyűlése nagy lelkesedéssel határozta el Bozerédj Pál selyemtenyészési miniszteri meghatalmazott 30 éves áldásos működésének megünneplését. E tárgyban vármegyénk alispánja a következő megkeresést intézte a vármegyebizottsági tagjaihoz: »13.696/909. sz. Tolnavármegyei Törvényhatósági Bizottsága t. c. tagjainak! A vármegye közönsége folyó évi október hó 16-án tartott rendes közgyűlésében egyhangú lelkesedéssel elhatározta, hogy Bozerédj Pál ur Öméltóságát, a magyar selyemtenyészés felvirágoztatása terén kifejtett hazafias és közhasznú, sikerekben gazdag, önzetlen tevékenysége 30-ik esztendejének betöltése alkalmából üdvözlő és hogy üdvözlő iratát Öméltóságának a folyó évben megtartandó rendkívüli közgyűlés alkalmából, az önként jelentkező törvényhatósági bizottsági tagok sorából vezetésem alatt megalakuló küldöttség útján adja át. Midőn erről a t. c. törvényhatósági bizottsági tag urat értesíteni szerencsém van, felkérem, hogy amennyiben ezen küldöttségben részt venni óhajt, elhatározását velem mielőbb közölni szíveskedjék. A rendkívüli közgyűlés határnapját annak jelzésével, hogy az minden valószínűség szerint folyó év december havában fog megtartatni, a szokásos módon annak idején közölni fogom. Hazafias üdvözléssel, Szekszárd, 1909. évi október hó 26-án. **Simontsits Elemér**, Tolnavármegye alispánja.« Azt hisszük, ilyen népes deputációt nem egyhamar láttak és látnak valahol. Az ünnepeket iránt oly általános a tisztelet, hogy aki csak teheti, sietni fog őszinte nagyrabecsülésének és határtalan tiszteletének személyes megjelenésével is kifejezést adni.

Leszállított telefondíjak. Vettük Tolnavármegye alispánjának a következő közérdekű értesítést: »A m. kir. kereskedelmi miniszter ur f. évi július hó 30-án 9530. sz. alatt tett előterjesztésemnek helyet adott s f. évi október hó 27-én 73108. sz. alatt leérkezett rendeletével értesített, hogy a beszélgetési díjakat az egyfelől Szekszárd,

másfelől a Tolnavármegye területén fennálló összes távbeszélő központok közti viszonylatokra nézve, 1909. évi november hó 1-től kezdve, 2 koronáról 1 koronára szállította le s minthogy Dombóvár, a hálózat jelenlegi alakulása mellett, a vármegyéhez tartozó távbeszélő központokkal csakis Pécs közvetítésével beszélhet, a fennebbi díjszabást a jelzett időponttól kezdve egyúttal kiterjesztette az egyfelől Pécs, másfelől a Tolnavármegyei távbeszélő központok közt váltott 3 perces beszélgetésekre is. Kívételt az utóbbi tekintetben csak Simontornya képez, amelynek Péccsel folytatott beszélgetéseire nézve a díj addig, amíg e beszélgetések kizárólag Budapest közvetítésével történnek, a Budapest—Pécs közti viszonylatra megállapított díjtételnek megfelelően 2 korona marad. Erről a t. címet oly kérelemmel értesítem, hogy amennyiben közérdekűnek találná, a m. kir. kereskedelmiügyi miniszter ur ezen intézkedését a lap legközelebbi számában közzé tenni szíveskedjék. Szekszárd, 1909. évi október hó 29-én. **Simontsits**, alispán.

Ozora nem kap Sió-vizet. Ozora panaszt, illetve felterjesztést intézett a földmívelésügyi miniszterhez, hogy a Sió vizének felrészítésére a Balatonból nagyobb vízmennyiséget bocsássanak be, a mennyiben a Sióba bedobált sok állati hulla s más hulladék valósággal megfertőzi a levegőt. A miniszter most leiratban tudatta a vármegyével, hogy Ozora ily irányú kérését — a Balatonra és környékére való fektetéstől — nem teljesítheti. Elrendelte azonban, hogy Tolnavármegye Somogy- és Veszprémvármegyével karöltve a legszigorubbán őrkdjék az iránt, hogy a Sió vize bedobott állati hullakkal meg ne fertőztessék.

A pénzüntézetek vasárnapi munkaszünete. A kereskedelmiügyi miniszter legutóbb leiratot intézett a törvényhatóságokhoz, amelyben pontosan körülírja a vasárnapi munkaszünetet. E szerint a pénzüntézetek (hitelintézetek, bankok, takarékpénztárak) a vasárnapi munkaszünet szempontjából teljesen ugyanolyan elbírálás alá esnek, mint a kereskedelmi vállalatok. Az irodai személyzetre nézve a kereskedelmi miniszter által 1903. július 13-án 28.559. szám alatt kibocsátott rendelet értelmében ugy Budapestben, mint a vidéken teljes vasárnapi munkaszünet van. Ipari és gazdasági hitelszövetkezetek közül, valamint az előleg- és hitelegyletek közül azok, a melyeknél az üzleti tevékenység kizárólag a vasár- és ünnepnapok néhány órájára szorítkozik, vasárnapokon nyitva tarthatók és a rendes üzletmenettel járó összes teendőket végzehtetik.

HIREK.

Oh gyors időnek...

*Oh, gyors időnek rohanó folyója,
Piciny sajkánkon vitéttünk veled;
Örmeinket habod elsodorja,
Mint a beléd szórt rózsalevelet.
Sziklák között vezet sokszor folyásod,
Gondok sziklái közt mi életünk,
Mig mély sirunkat egyszer csak megásod,
Hol örömet, but, mindent feledünk,*

*Csak egyet kérek én, idő, tetőled,
Csk egyet kérek tőled, Istenem,
Hogy siri álmaimba is beszöjded,
Mi Veszttatüz volt árnyék-életemen!
Lomb-hervadásban és virág-nyilásban
Dalt halljak rólad, égő szeretet
S a négy folyónál boldogulni lássam —
S szabadnak, óh hon, a te népedet!*

SÁNTHA KÁROLY

— **Kinevezések.** A király **Sándor** László volt szekszárdi csendőrszázadost örnaggyá nevezte ki. — A szekszárdi törvényszék elnöke, **Papp Lajos** szekszárdi törvényszéki betétszerkesztési napidíjas szolgát a dunálföldvári járás-bírószághoz III. osztályu hivatalszolgává nevezte ki.

— **Áthelyezett határrendőrségi fogalmazó.** A m. kir. belügyminiszter **Kovách** Béla m. kir. határrendőrségi fogalmazót, **Kovách** Gyula kisvejkéi helyező fiát, Besztercéről Mármaroszigetre helyezte át.

— **Szemle.** **Rónay** Béla csendőrnagy a szekszárdi csendőrség felett e héten szemlét tartott.

— **Berendelés.** A honvédelmi miniszter ifj. **László Lajos** lugosi honvédségi számvevő hadnagyot, **László Lajos** szekszárdi ügyvéd fiát, szolgálattételre a honvédelmi miniszteriumba rendelte be.

— **Apponyi Gézáne grófnő üdvözlése.** A Szekszárd—Tolnamegyei Nőegylet választmányi üléséből Apponyi Gézáne grófnőt, főispont nejét, a férjét ért kitüntetés alkalmával melgen üdvözölte.

— **Güde Lajos meghívása.** A szekszárdi ref. presbiterium mult vasárnap délután 4 órakor tartott ülésén foglalkozott a szekszárdi református lelkesi állás betöltésének kérdésével. A megjelent presbiterek egyhangú határozattal **Güde Lajos** volt szekszárdi, jelenleg budai káplán meghívását határozta el s az erre vonatkozó határozatot már el is küldték **Káta** Endre esperesnek, ki most majd határnapot fog kitűzni a választás megejtésére. Dicséretes dolog, hogy a református hívek ily egyértelemre tudtak jutni, illetve, hogy a kisebbség alárendelte véleményét a többség akarátának s lehetővé tette az egyértelemmel történő meghívást.

— **A püspök látogatása.** A szekszárdi rk. olvasókört gróf **Zichy Gyula** pécsi püspök szép kitüntetésben részesíti. A nemeslelkű főpap, aki a kör működésének vallás-erkölcsi hatását figyelemmel kíséri és méltányolja, a kör 100-ik felolvasóestélyére megígérte látogatását s értesítette a kör elnökségét, hogy a jubileumi felolvasóestélyen a megnyitóbeszédet ő tartja. A püspök 13-án érkezik Szekszárdra, ahol dr. **Fent** Ferenc szentszéki tanácsos, belvárosi plébános vendége lesz. Ugyan-e napon, a körben, a püspök tiszteletére műkedvelői előadást tartanak. 14-én délelőtt a belvárosi templomban ünnepi szent mise lesz. A délután 5 órakor tartandó felolvasóestélyen a felolvasás megtartására az elnökség dr. **Nagy** Emil országgyűlési képviselőt kérte fel.

— **Névváltoztatás.** A m. kir. belügyminiszter **Apfel** János paksi lakos, valamint **Margit**, **Teréz**, **János** és **Gizella** nevű kiskorú gyermekei családi nevének »**Almási**«-ra kért magyarosítását megengedte.

— **Hangverseny.** Tolna község műélvezetre vágyó közönségének e téreni igényeit lelkes hölgyekből és urakból álló társaság szolgálja. E társaság magját, hogy ugy mondjuk, kovaszát a község derék, paratlan buzgalmu tanítói alkotják, **Máté** Károly állami iskolai igazgatóval az élükön, akik hosszu idő óta nemcsak az iskolában teljesítenek lángbuzgalmu nemzeti küldetést, hanem a társaséletben is kiváló leleményességgel, művészies izléssel fejtenek ki paratlan tevékenységet. Mult szombaton a tolnai zeneegyesület rendezett a tolnai körben fényes sikerü zeneestélyt. Az estélynek a főérdekességet az kölcsonözte, hogy helybeli szerzők művei kerültek előadásra és pedig nemcsak a lokalpatriotizmus szemüvegén át nézve, hanem az elfogulatlan bíráló szerint is fényes és jól megérdemelt sikerrel. Az estélyt az énekkar nyitotta meg a himnusz remek előadásával, utána a zenekar aratott sikert egy potpourri előadásával. **Taubner** Armin érzéssel játszott cimbalmon népdalokat, **Neldy** Voix du ciel-jének hatásos előadásával. **Lengyel** Rozika (zongora), **Lengyel** Ferencné (hegedű) és **Máté** Károly (v. celló) ragadták el a közönséget. Szünni nem akaró tapsot aratott a zenekar **Partl** Ferenc igazgató »Kincses magyar nótáinak« és az énekkar **Máté** Károly »Kérdezd szeretlek-e?« valamint »Hires szépség« című szerzeményeinek előadásával. A taps szólt az előadóknak a gyönyörű előadásért, de szólt a jeles szerzőknek is. Nem kevésbé zajos tetszéssel fogadta a közönség **Lengyel** Ferenc honvédindulóját, melyet szép előadással játszott **Varga** Jolán és a kitünő szerző. Kedves, felettébb sikerült száma volt **Szily** Jánosné »A haragos feleség« című monológja, valamint **Maixner** Hedvig és **Gajdosy** Erzi jelenetei. A műsor befejeztével a jelen voltak a »Fehérló Szállóba« vonultak, hol reggelig tartó tánc tartotta együtt az előadason lelkes hangulatra emelt nagyszámu és szép közönséget.

— **Borászati kongresszus Versecen.** Versec város közönsége **Kossuth** Ferenc kereskedelmiügyi és **Darányi** Ignác földmívelésügyi miniszterek védnöksége és az összes országos gazdasági egyesületek közreműködése mellett Versecen 1909. évi november 21-én és 22-én borvásárral és borkiállítással egybekötött országos borászati kongresszust rendez. A kongresszus programmszerű lefolyása a következő: November 20-án, szombaton délután 5 óra 20 perckor az érkező vendégek

fogadtatása és elszállásolása, este 8 órakor ismerkedési estély. November 21-én, vasárnap délelőtt 9 órakor a kongresszus megnyitása és szakelőadások, déli 1 órakor díszebéd, délután 3 órakor borvásár, este 8 órakor hangverseny. Hétfőn délelőtt 10 órakor a kongresszus tanácskozásainak folytatása, déli 1 órakor közös ebéd (à la carte), délután 3 órakor a (borvásár, b) a nevezetesebb borpincék megtekintése, este 8 órakor társas estély. A borkiállítás mindkét napon át reggel 9 órától délután 5 óráig nyitva van.

— **Titkos tanácsosi eskü.** Apponyi Géza gróf tolnamegyei főispán, mint titkos tanácsost Ofelsége az általános kihallgatások előtt külön kihallgatáson fogadta és kivette esküjét.

— **Eljegyzés.** Hatala István palfai iparos eljegyezte Fauszt Iduskát Sárszentlőrincről.

— **Uj gyógyszerár Tolnában.** Nagy vitát keltett nemrég a vármegye nyári közgyűlésén a tolnai II-ik gyógyszerár engedélyezésének kérdése. A vármegye, a tisztí főorvos s a közegészségügyi bizottság véleménye alapján állást foglalt az ottani II-ik gyógyszerár engedélyezésével szemben s most mint megbízható forrásból értesülünk, a m. kir. belügyminiszter a tolnai II-ik gyógyszerár felállítását mellett döntött s a gyógyszerár felállítási jogot Barát Dénes beresztyóci gyógyszerésznek adományozta.

— **Egy új találmány a permetező készülékek terén.** Mint a helyi lapok utóbbi számaiban is jelezve volt, Haizler József szekszárdi származású, jelenleg Nagykátán az Altstock Félix-féle 300 holdas szőlőgazdaság kezelője, a szőlőperonoszpórája ellen védekezési célra szolgáló permetezőgépekhez egy újfajta porlasztó-készüléket konstruált, amelyet az elmúlt vasárnap, vagyis e hó 24-én, délután szőlőővára szőlőbirtokosainak — Nits István szőlő és borászati központi felügyelő — előhegyi szőlőjében működés közben bemutatni kívánt. A porlasztó-készülék igen nagy előnye abban áll, hogy bármely jól működő permetezőgéphez alkalmazható és miután hat ága van, hat porlasztóval egy másfélméter magas és gazdag lombozatú tőkét a le- és felfelé való mozgás nélkül is a leg-tökéletesebben és ami igen lényeges, egyszerre két sor tőkének egy-egy oldalát, tehát egyszerre egy egész sor tőkét permetez. Egy porlasztó-készülék helyett hattal dolgozván, ha a teljesített munka nem is hatszorosa az eddig végzett munkának, de kétségtelenül tehető háromszorosára; ha tehát egy jó permetező munkás, midőn a saját szőlőjében permetezett és egy nap alatt 1000 □-öt szőlő permetezését az eddigi készülékekkel végezni képes volt, a Haizler-féle készülékkel 3000 □-öt területet játszva fog magának bepermetezni. Azért kell hangoztatni, hogy a jó munkás is csak a saját szőlőjében permetezi a fentemlített területet, mert másnak és kiváltképpen az uri osztályhoz tartozó szőlőgazdának az eddigi 300—400 □-öt terület helyett jövőben is csak 900—1200 □-öt teljesítményre lehet számítani, tehát ez is már nagy előny. Nagy előnye a készüléknek a gyors munkán kívül az anyaggal való takarékoskodása, mely a porlasztó tökéletes és egészen ködszerű munkája által érhető el. Ez is becsülhető 20—25%-ra, ami a mai drága kékköves világban szintén nem megvetendő előny. A készülék bemutatásánál polgártársaink szép számmal jelentek meg és szereztek meggyőződést annak kiváló előnyeiről. Elismeréssel és dicsérrel halmozták el a jelenlevő feltalálót; a dicséretnél azonban ékebben szölt a készülékre a napfolnyamán tett negyven megrendelés.

— **A tamási ártózi kut.** Tamásiból írják: Az előjáróság meghívására a múlt héten lejött a vízépítési igazgatóságtól Pazár István kir. főmérnök, aki Gyenis István bíró, Németh Géza jegyző és Reich Oszkár szolgabíró kíséretében ártózi kut furása szempontjából tanulmányozta a helyzetet. Az ismert geologus véleménye az, hogy a Kossuth Lajos-téren eredményre nem lehet számítani, mert hegytetőn, 140 méter magasságban fekszik, ellenben akár a Szt. János-, akár a Hunyadi János-téren a furás minden nehézség nélkül eszközölhető, sőt a Hunyadi-téren igen hamar, 180—200 méter mélységben már felszöknék a víz, úgy hogy 6000—7000 koronába kerülne csupán a kut. A képviselő-testület legközelebb határoz e tárgyban s ha alkalmasnak találja a kiszemelt helyet, a költségeket felerészben pótdadó, felerészben gyűjtés útján megszerzik s úgy remélhető, hogy jövő évre Tamásinak már egészséges ivóvize és elegendő tűzoltói vize s néhány éven belül elérhető a fürdője is lesz. A közönség nagy elismeréssel van az előjáróság buzgósa iránt, melylyel a kut ügyét előremozdítja.

— **Uj főkönyvelő.** Szabadi Jenőt, a Bonyhádi Segélyegylet könyvelőjét a Lengyeltóti Takarékpénztár főkönyvelőjévé választották meg.

— **Teaestélyek.** Az Egyesült Szekszárd-Tolnamegyei Nőegylet választmánya Sass Istvánné előkete alatt tartott ülésén elhatározta, hogy folyó évi nov. hó 10-én és 24-én a szekszárdi róm. kath. olvasóköri 1 koronás belépődíjjal teaestélyt rendez. A rendezőbizottság tagjaivá megválasztottak: Agoston Istvánné, Tihanyi Domokosné, Kovács Dávidné, Dörnyei Ferencné, Nits Istvánné, Bodnár Istvánné, dr. Káldi Gyuláné, Perlaky Józsefné, dr. Spányi Leoné, Tribler Ilma úrhölgyek és Vigand János főgimnáziumi igazgató, egyesületi titkár. A teaestélyek tombolával és műkedvelői előadással lesznek egybekötve.

— **Vasutépítkezés fölülvizsgálata.** A pécbátaszéki vasút munkálatai, mivel az időjárás a földmunkálatokra kiválóan kedvező, nagy gyorsasággal haladnak előre. E hó 25-én ismét kiszállt a pályatestre Novák Bertalan kereskedelmi ministeri műszaki főtanácsos az államasvasuti mérnökökkel, Pallós Ignác építési vállalkozóval és a teljesített munkálatokkal való teljes elimerésének adott kifejezést az építkezést vezető mérnökökkel szemben.

— **Házasság.** Kopusz András újpesti postaalkalmazott, folyó hó 24-én a szekszárd-belvárosi rk. templomban tartotta esküvőjét Kreskay Mariskával, Kreskay János leányával.

— **Angol újságíró Szekszárdon és Sárközben.** Szmik Antal mérnök és az országos háziiparszövetség igazgatója már több ízben szándékozott Szekszárdra és Sárközbe lejőni, hogy a sárközi himzések a helyszínén, egyéb himzéseket pedig a vm. muzeumban tanulmányozza. E héten kedvező alkalom kínálkozott, amennyiben Öcsényben hármaskakadalom volt, szerdán és esütőtökön Széki István jómódu polgár leánya, Évika és unokája, Bódoi Sárka mentek férjhez. A lakadalom a Sárközben ismeretes fénytel és nagy vendégséggel tartott meg. Szmik uralra jött Miss Levetus, a „Globusz” előkelő angol folyóirat levelezője, ki Wienből egyenesen a Sárköz megtekintése végett jött le. — Rajtuk kívül még Lacskó Antal nyug. járásbíró is lerándult Budapestről. — Miss Levetus hazánk több vidékét bejárta már s hasznos szolgálókat teljesít hazánknak, a külföld előtt való ismertetésével. — A vidéki vendégeket úgy Székiék, mint a két völgyében ház a kedves sárközi magyar vendégszeretettel fogadták s Levetusnak a jegyzőkönyv és irón folyton a kezében mozgott. — A magyarokat Ács Lipót főgimnáziumi tanár, muzeumlőr és Kovács Aladár muzeumi igazgató adták. — Az angol Miss gyönyörködött a szinompás öltözetekben, melyeknek minden kis részletét megmagyaráztatta, továbbá a szép körtáncokban s az egész lakadalmas népben. — Különösen tetszett neki a sárközieknek mulatság közben is komoly és nemes magatartása s ezt különösen is kiemelte. — Délután Decsre rándultak, hol a himzötelepet s néhány magánház berendezését tekintették meg. — Csütörtökön délelőtt a vármegyei muzeumot szemléltek meg s különösen a néprajzi osztályban időztek sokáig, hol sárközi himzés és ruházati gyűjteményen kívül a díszesen faragott mosósulykok, mángorlófák, — a Kánya- Bedeg- és Szántóvidékekről való remekbe himzett férfiingek, a sárközi konyha- és szobaberendezés és a pásztorfaragások, — általában a muzeum gazdagsága és elrendezése tetszettek. Miss Levetus tapasztalatairól hosszabb cikket fog közölni a „Globusz”-ban s így vármegyénk is ismeretes lesz a külföld s különösen az angolok előtt. — A vendégkönyvbe az irón így jegyezte be nevét: A. S. Levetus journalist London.

— **Árok szabályozása.** A szekszárdi, parasztaí árok az idők folyamán annyira elfajult, hogy a partján levő utak is beszakadtak s a partok beomlása napirenden van, úgy hogy a kérdés rendezésének halogatása nagy bajokat hozhat maga után. A jobb parasztaí hegyköztség kérelmére a földmívelésügyi miniszter utasította a kulturmérnöki hivatalt, hogy az árok szabályozási tervét díjtalanul készítse el. A terv elkészülte után fog a miniszter határozni a hegyköztségnek a szabályozás céljára adandó államszolgálati ügyében.

— **Dinamit gyermeklányok kezében.** Tamási tudósítónk írja, hogy a szakályhőgyészi állomáson Ekes Örszi 11 éves és Balog Hedvig 10 éves leányok egy felügyelet nélkül hagyott hajtányról elvittek két dinamitdurrantut és azzal játszva, azt kalapácsal ütögették. Az egyik

felrobbant és Ekes Örszit életveszélyesen, Balog Hedviget könnyen megsebesítette. Előbbi a kaposvári kórházba szállították. A vizsgálat megállapította, hogy vétkes gondatlanság terheli Polgár György munkavezetőt, kinek felügyeletére voltak bízva a robbanó anyagok.

— **Halálozások.** Id. Wendl István nyug. pü. hivatalnok Szekszárdon folyó évi október hó 23-án, életének 62-ik évében elhunyt. A boldogultat folyó hó 24-én temették nagy részvét mellett örök nyugalomra. A temetésen megjelentek a pénzügyigazgatóság tisztviselői is, akik koszorut is helyeztek a boldogult ravatalára. Az elhunytat a kiterjedt rokonságon kívül özvegye szül. Csukly Anasztázia és gyermekei: Aranka, Erzsébet, Pista, Gyula, Alajos és Károly gyászolják.

Rézler Béla nyugalmazott vármegyei árvaszéki irnok, életének 64-ik évében Tolnában elhunyt. Az elhunyt cs. és kir. huszárfőhadnagy volt és részt vett az olasz hadjáratban, ahol sebet is kapott. Mint kitűnő lovas Albrecht főhercegnek volt segédtszije.

Kiterjedt, nagy családot borított Bonyhádon gyászba dr. Stern Adolf bécsi ügyvéd váratlan halála. Holttestét a család Bonyhádra szállította és temetése ott ment végbe folyó hó 22-én nagy részvét mellett.

Rott József dunakömlödi rk. kántortartó e hó 27-én 43 éves korában rövid szenvedés után meghalt.

Juhász Gyula bátaszéki községi irnok 3 éves, Gyula nevű fiacskája roncsoló toroklobban meghalt. A gyönyörű gyermek elhunyt nagy és általános részvétet keltett.

— **Vásárok.** A közelebbi dunaszekcsői vásárt november 2-án, a dunaföldvárít november 2-án és 3-án, a gyönkit november hó 4-én tartják meg.

— **Perczel Mór** 48-as honvédtábornok szobrára újabban a következők adakoztak: Temesvári kir. törvényszék 7 K, Balassagyarmati ipartestület 5, ifj. dr. Traiber Vince főügyész Szeged 20, Huszár Pál Sióagárd gyűjtése 3.30, gr. Csekonicz Endre Zsombolya 50, gr. Jankovics László Szőlőgyőrök 20, Gya és György gyűjtőive: Farkas Ignác 2, Kaiser Kornél Nagydorog 1, Turcsányi Sándor Nagydorog 1, Dobrovics Kálmán Nagydorog 1, Gyalog György Nagydorog 2, Kézdivásárhely tanácsa 5, Örtty Lajos ügyvéd 10, Magyar mezőgazdák szövetekezete tisztviselői 144, Zányi György plébános Fadd 5, Békéssy Nándor Szakcs 2, Ruppert Henrik Miszla 8.60, Bajai ipartestület 6, Versec város 20, Lam Mór, Lam Pál Fürged 20-20, Barabás Béla Budapest, 10, Alapi Salamon Iván 5, Barabás J. gyűjtése: Grünwald Lajos 10, May János 5, Szuprics Vendel 5, Schmedeg Mór 5, Koleszár Ferenc 2, Willinger Márton 10, Fekete N. 5, Szabó Géza 2, N. N. 2, Spitzer Gyula 10, Bun Lajos 2; Sióagárd község 4, dr. Jozgics János 5, Fajth Jenő 2, Jozgics Béla 2, Léderer János 5, Pécsi Napló utján 9.60, Módoti ipartestület 2, Felsőíreg község 5, ifj. Arany 1 kor. Az eddigi gyűjtés összege: 3357 K 91 fillér.

— **Borlopás az ablakon keresztül.** Krámer Mór paksi lakos lezart prësházából, amint tudósítónk írja körülbelül 400 liter fehérbort 120 korona értékben elloptak. A csendőrség megállapította, hogy a lopást úgy követték el, hogy egy 3 méter hosszú gumi csővel a prësház ablakán keresztül a hordóból kiszivattyúzták, a bort és el hordták. A borlopást Mayer József paksi lakos követte el és a csendőrség által a kir. járásbírósnak feljelentett.

— **Drákól ítélet.** Értényből írják: Mióta Simontsits Elemér alispán elvből nem ad derűborura puskatartásra engedélyt, nagyon rossz napok járnak a lövöldöző atyafiakra. A fősolgabírók a legszigorubbán büntetik a szerencsétleneket, kiktől a csendőrök elszedik fegyvereket. Legjobban megjárta Pap Péter értényi lakos, aki még azt az ostobaságot is elkövette, hogy a csendőröknek hamis nevet mondott be. Ezért 50 koronával, a puská miatt pedig 100 koronával büntette a szolgabíró s miután vagyona van, igazán drákóinak mondható az ítélet, amely jogerős.

— **Baleset.** Dr. Komáromy Gyula szekszárdi városi t. orvost éjjel Sióagárdra beteghez vitték. A kocsis vigyázatlansága folytán a kocsi az utmenti árokba borult s az orvos bár komolyabb baja nem esett, arcán és lábán súlyos zúzódásokat szenvedett.

— **Verekedés.** Horváth Tóha János faddi lakos Baranyai Józsefné faddi lakost egy kannával úgy megütötte, hogy orvosi vélemény szerint hosszabb ideig nyomhatja az ágyat.

— **Igazolt virillisták.** Tolnavármegye igazoló választmánya a folyó hó 27-én Orffy Lajos elnöklésével ülést tartott. Hitelesítették a most megejtett bizottsági tagválasztáshoz szükséges névjegyzékeket s ezen kívül a közigazgatási bíróság döntése folytán az 1910. évi virillisták névjegyzékébe felvették Magyar Kossa Józsefet és Ferencet, Morvai Jakabot.

— **Választás.** A törvényhatósági bizottsági tagválasztás tegnap folyt le Szekszárdon az első és második kerületben, lemondás folytán megüresedett 1—1 helyre. Az első kerületben a választást Szondy István elnök vezette, bizalmiférfiak voltak: Vesztergombi István, Nagy János, Uj János és Bekes Mihály, a második kerületben választási elnök dr. Martin József, bizalmi férfiak Vesztergombi Antal, Vácsek László, Dorogi István és Füglein Ferencz voltak. Megválasztott az első kerületben Hazslinszky Géza kir. törvényszéki elnök, a második kerületben Vesztergombi István birtokos.

— **Adomány.** Wolf Henrik nagybirtokos, az Egyesült Szekszárd-tolnamegyei Nőegylet pénztárának 20 koronát adományozott, amelyért ez uton mond hálás köszönetet a Nőegylet vezetőségére.

— **Mulatság.** A szekszárdi Molnár-féle nyomdai műintézet és szab. írószabvány r.-t. összes személyzete folyó hó 19-én a Szekszárd Szálló újonnan átalakított nagytermében, felerészben a könyvkötők, felerészben a könyvnyomdászok szakegyletének könyvtára javára, nagy Kabarett estélyt rendez. A zseniális rendezés olyan ügyesen összeállított műsorról gondoskodott, hogy igazán feledhetetlen estét fog szerezni a szekszárdi közönségnek. A műsort 8—10 fővárosi kabaré szám fogja kitölteni, melyet helybeli hölgyek és urak fognak előadni. Kabaré után tánc reggelig. A meghívó a műsorról a napokban fog szétküldetni. Bővebb értesítés a helyi lapokban fog megjelenni.

— **Kiderült gyilkosság.** Paksi tudósítónk írja, hogy Dföldvár községből 1907 évi április hó 22-án Bolyás János ottani lakos nyomtalanul eltűnt és a körözése is elrendeltetett. Hosszas nyomozás után kiderült, hogy Bolyás Jánost a saját felesége és ennek vadházastársa Sarvajcz István továbbá ennek sógora Bányai Németh József és Lipták Pál gyilkolták meg és a hullát a Dunába dopták. Lipták Pál öngyilkosság következtében 1908 évben meghalt. A többi tettesek a dunaföldvári kir. járásbírósnál feljelentették s ez letartoztatta őket.

— **Tűz.** Bátán folyó hó 24-én leketlen emberek felgyújtották Kiss Gere József birtokos szalmakazlát. A gyorsan kivonult tűzoltóság csakhamar helyhez kötötte a tüzet, mielőtt az a közelben levő nagymennyiségű szalmára elterjedhetett volna.

— **Véres verekedés.** Mult vasárnap véres verekedést rendeztek Bátán a dunaszekcsői legények. Súlyos sebet kaptak a verekedésben Varga István, Bajnok András, Bajnok Péter bátoi lakosok és Fischer János dunaszekcsői kocsmáros.

— **Hösködő cigány.** Sárközi Sándor bátaszéki cigány az ottani hétfői vásáron Herman Nándor bátaszéki lakost sertésölő kesselleszurással fenyegette, sőt a közbelépett csendőrajort is megfenyegette, hogy paprikást csinál belőle. A csendőrök persze ezt magukkal megtétetni nem voltak hajlandók, hanem lefűltek a hős cigányt s feljelentették a bíróságnak.

— **Tűz Györkönyben.** Gszellmann András házában udvarában október hó 19-én egy kazal takarmány leégett. A kár 200 korona.

— **Betörések.** Hőgyészen folyó hó 23-án virradóra az izr. templomba eddig ismeretlen egyének betörték, a perselyekből mintegy 30—40 korona készpénzt elloptak. A szertartás tárgyakból azonban nem vittek el semmit. — Péntekre virradóra a dunaföldvári vasúti állomáson betörők jártak a Wertheim szekrényeket feltörték s mintegy 2500 korona körüli pénzt és többféle értékű papírt elloptak. A kasszákat a közeli erdőben áressen feltalálták.

— **Ungváry József** szőlőtelepén és gyümölcsfaiskolájában Cegléd (Pestmegye) ez év őszén nagyobb mennyiségű (300—350.000 drb.) nemes gyümölcsfacsemete kerül eladásra 1—5 éves példányokban a következőkből: körte, alma, szilva, őszibarack, kajszinbarack, cseresznye, meggy, eper, savanyú szeder, birs, lasponya, mandula, dió, füge, köszméte, ribizli, málna, földi eper, ezenfelül szomorú alma, szomorú eper, piramis eper, gömbakác, piramis akác stb. csemeték. Ezek árai erősségük szerint

5—30, igen erősek 40—50 kr. Ugyancsak igen nagy mennyiségben kaphatók 1—3 éves csemeték, ezek árai erősségük szerint 100 drb. 80 kr.-tól 1 f. 90 kr.-ig 1000 drb. 7 frttól 17 frtig. Sorfának használható akác 200—200 drb. cm. magas 1 drb. 20 kr., 100 drb. 18 frt., 1000 drb. 170 frt. Háromszor permetezett, szokványminőségű bor és csemegeszőlővessző, teljesen beérett, sima 1000 drb 4 frttól 7 frtig, gyökere 20 frttól 25 frtig. Tessék árjegyzéket kérni!

Mindenki otthon készítheti rumját és likörjét a „Garay“-Drogéria rum- és likörkivonatával. 1 üveg ára 80 fill., amely 2 1/2 liter rum vagy likör készítéséhez elegendő.

„Garay“-Drogéria Szekszárd, Széchenyi-u. (Dr. Hangel-ház).

FOGORVOS KOVÁCS J.
vásártér-utcai műtermében hiányzó fogak pótlása, csaposfogak, arany koronák és szájpadlás nélküli fogak (hidmunka) készíttetnek.
Fogtömés, foghuzás és fogtisztogatás a legjobb mód szerint eszközöltetik.
Szegényeknek rendel: délelőtt 8—9 ig és délután 1—2-ig.

TANÜGYI HIREK.

Rovatvezető: Nagy Béla.

Felhívás Tolnavármegye Tanítóhoz!

Tisztelt Tanító Úr!

Az „Orsz. Közművelődési Tanács“, a „Dunántuli Közművelődési Egyesület“-tel karöltve, a felnőtt analfabéták oktatását, ez évben is szervezni óhajtja. Felhívom tanító urat, hogy amennyiben községükben ily felnőttek vannak és azok oktatását elfogadná, tegyen hozzá sűrűn írásbeli jelentést s közölje, hogy hányan és névszerint kik hajlandók ilyen tanfolyamon résztvenni?

Egyben közlöm a magyar analfabéta-tanfolyamok szervezésének tervezetét, mely részletes utbaigazítással szolgál.

Szekszárd, 1909. évi október hó 28-án.

Hazaifias üdvözléssel:

Tihanyi Domokos
kir. tan., tanfelügyelő.

A magyar analfabétatanfolyam tervezete.

1. A tanfolyamok november, december, január, február és március hónapokban, hetenkint 4 napon, két-két órán át (esti 5—7 óra között) tartandók.

2. Egy-egy tanfolyamba 40 magyar férfi analfabéta vehető fel és pedig első sorban a 24 éves és ezen felüli korban levők. Amennyiben a tanfolyamban még van hely, a 24 éven aluli korban lévő analfabéták is felvehetők.

3. A tanfolyamok összeállításánál szigorun ellenőrizendő, hogy a már írni és olvasni tudók fel ne vétessenek.

4. A tanfolyamban résztvevőkről pontos névsor készítendő, a foglalkozás és kor megjelölésével. Ezen névsor a tanfelügyelő, vagy a tanfolyamok szervezését, vezetését ellenőrző megbízott (a Dunántuli Közművelődési Egyesület által erre felkért tag, lelkész, szolgabíró, jegyző stb.) által aláírva, a „Dunántuli Közművelődési Egyesület“-hez felterjesztendő, a felterjesztést a tanfelügyelő eszközli közvetlenül.

5. A tanfolyamok működése a tanfelügyelők, továbbá az általuk erre felkérhető lelkészek, közigazgatási tisztviselők, vagy a Dunántuli Közművelődési Egyesület helyben lakó tagja által ellenőrizendő.

6. Az oktatás tárgya: az olvasás és írás, valamint a számolásban az ezresszámkör négy alapműveletében az elemi képzettség elsajátítása. Ezenkívül más időpontokban, lehetőleg hetenkint egyszer, nemesak az analfabéta tanulóknak, hanem lehetőleg a község összes magyar lakóinak

történelmi, vallás-erkölcsi tárgyú, vagy gazdasági ismeretekről szóló népies előadások tartandók, a tanító, tanítónő, lelkész, fősolgabíró, jegyző által. Alkalmos felolvasásokat tartalmazó könyvet a „Dunántuli Közművelődési Egyesület“-től küld.

7. A tanfolyamok helyiségül az állami vagy felekezeti iskolák termei, esetleg a község-háza tanácsterme használandók; a fűtés és világítás pedig az iskolát fenntartó vagy a községi hatóság útján eszközzendő; amennyiben ez nem volna keresztülvihető, úgy ezen kiadásokról a Dunántuli Közművelődési Egyesület gondoskodik saját pénztárából, vagy gyűjtés útján.

8. A tanfolyamok befejezésekor a tanfelügyelőnek jelentést tesz a vezető tanító, mely jelentés vétele után a tanfelügyelő vagy maga, vagy megbízottja által a tanítás eredményének megállapítása céljából vizsgálatot tart és a tapasztalatokról a „Dunántuli Közművelődési Egyesület“-nek — egyenkint feltüntetve a tanítás sikeres vagy sikertelen voltát — beszámol. Ezen beszámoló jelentést a tanfelügyelőség közvetlenül terjeszti fel.

9. A tanfolyam azon hallgatói részére, akik a tanfolyamok elvégzésével az olvasás-, írás- és számolásban az elemi képzettséget elsajátították, a vezető tanító, valamint a tanfelügyelő aláírásával bizonyítvány adandó ki. Ezen bizonyítványokat kiállítás és kiosztás végett a szükséges mennyiségben s a kellő időben a „Dunántuli Közművelődési Egyesület“-től küldi meg az illetékes tanfelügyelőségnek.

10. A „Dunántuli Közművelődési Egyesület“- minden egyes, a tanfolyamon résztvevő analfabéta számára egy darab Ábécés könyvet, 10 irkát, 1 tollszárat, 5 tollat és 2 írót küld a tanfolyam vezetői címére. Erre való tekintettel a tanfolyam megnyitása előtt a résztvevők száma — a kir. tanfelügyelőség útján — közlendő a „Dunántuli Közművelődési Egyesület“-tel.

11. A tanfolyamok tanítóinak minden olyan analfabéta után, ki a tanfolyamon részt vett és azon írás-olvasás, valamint a számolás elemi képzettségét sikeresen elsajátította, 3—3 korona díjazást ad a „Dunántuli Közművelődési Egyesület“-től.

Kiváló sikert elért tanítók számára ezen díjazáson kívül jutalmazást és elismerést igyekeznek illetékes helyen a „Dunántuli Közművelődési Egyesület“-től kieszközölni.

12. Ezen tanfolyamok szervezése, ellenőrzése és befejezte alkalmával nyert tapasztalatok, a jövőben leendő értékesítés céljából feljegyzendők és a „Dunántuli Közművelődési Egyesület“-tel közlendők.

Dunántuli Közművelődési Egyesület:

Rákosi Jenő örgróf **Pallavicini Ede** **Széli Kálmán**
társelnök. elnök. díszelnök.

Tanítóválasztások. A szekszárdi ref. tanítói állomásra Kolofont András gombai osztálytanító, a györkönyi ág. ev. iskolához Gats Sándor, a paksi rk. iskolához pedig Mohácsi János választott meg.

Szép nyugdíjigény. Segesdy Ferenc koppanyásztói rk. el. iskolai kántortanító nyugdíjigénye 2646 koronára emeltetett fel.

Iskolaszék megalakulása. A tolnai rk. iskolaszék 3 évre újra alakult. Egyházi elnök: **Fekete Ágoston**, világi elnök: **Wittinger Sándor**, jegyző: **Gartner Elek**, gondnok: **Maixner János** lett.

Vallás és erkölcsös nevelés. Igen szép és üdvös intézkedést illetve rendeletet bocsátott ki a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a 78.395/1909. számú leiratával, az iskolás gyermekek vallás-erkölcsi nevelése ügyében, a kir. tanfelügyelőhöz. Eszerint a tanítók figyelemzetendők, hogy a gyermekek erkölcsi erkölcsetének fejlesztésére, egy szóval, nevelő munkára is törekedjenek. A gyermekek magaviseletét iskolán kívül is figyelemmel kísérik, a szülőket ily irányban befolyásolják, maguk jó példával járjanak elő, a gyermekek lelkébe vessék, beszéljék a jót, az erkölcsösséget és szükség esetén vegyék igénybe a hitoktató lelkész közbenjárását. A tanítók buzdítsák a tanulókat templomba járásra, kísérik figyelemmel öltözködésüket, ponyvairodalmat ne engedjenek nekik olvasni. Jó volna ha lehetne, hogy a fiúk a leányoktól elkülönítve tanulhatnának. Az óráközi szünetekben és kirándulásoknál a gyermekek felügyelet alatt legyenek. A fiúk és a lányok részére külön helyen külön illemhelyek legyenek, oda a fiukat külön, a lányokat is külön bocsásák ki. Ezen üdvös rendelet végrehajtása a tanítókra vár.

Kedves epizód A »Tolnamegyei Általános Tanítóegyesületnek« f. hó 21-én tartott közgyűlésén a tanítók rendkívüli nagy szeretettel vették körül nagyérdemű főnöküket, Tihanyi Domokos kir. tanácsos, tanfelügyelőt. Fel is tűnt az mindenkinek. Egy budapesti jelen volt vendég így szólta Nagy Béla főjegyzőhöz: »Mily nagy szeretettel viseltetek itt a tanítók tanfelügyelőjükhöz, hisz úgy tesztek, mintha edes atyjuk volna, ezt máshol nem találtam.« Hja, ő tesz is ám értük és a magyar nyelvért sokat, — mondtam, a hála iránta tehát ezért nyilvánul meg oly nagyon.

Gyors magyarosítás. Aki nem magyar ajku iskolában tanít és a gyermeket gyorsan, kevés idő alatt és kis fáradsággal óhajtja megtanítani, az tanulmányozza **Eberhardt** János mucs-i rk. tanító magyarosítási eljárását s ha azt a módot követi, úgy 3—4 hónap alatt könnyedén megtaníthatja a gyermekeket magyarul beszélni. Ezt az eljárást nevezett tanító a »Tolnamegyei Általános Tanítóegyesületnek« f. hó 21-én tartott közgyűlésén felolvasta s oly általános tetszésben és elismerésben részesült, milyenben ritka előadó szokott részesülni. Percekig éljeneztek és a közebeden Kálmán Károly szekszárdi rk. tanító felköszöntőjében méltatta munkásságát. E jeles tanító nagyban magyarosít, mit különben Tolnában minden tanító megtesz, de oly gyorsan egyszem tud eredményt elérni, mint **Eberhardt** János.

Uj fegyelmi szabályok. A felekezeti tanítók ügyében az egyházi főhatóságok az 1907. évi 27. t.c. alapján új fegyelmi szabályzatot hoztak a régi tehát megsemmisítettet.

Fekete Hugó, Szekszárd

7—14 krajáros játékaruk
Kaszinó-bazár. Telefon 60.
iskolaiaskák és könyvszjak.

Nagy választék:

férfi-, női- és gyermekcipőkben, női- és leánykötények, ingek, gallérok, zsebkendők, nyakkendők, kézelők, harisnyák, esőernyők, sábotok, ajándék- és disztárgyak, játékaruk, szappan és illatszerek, kézimunkák, selymek,

himzőpamutok valamint rövidárak

legolcsóbb árban beszerezhetők!

Utazókisarak és bőröndök.
Szabókellékek.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

BÍRÓSÁGI ÜGYEK.

Esküdszéki tárgyalások.

23-án szándékos, emberölés büntetvével terhelt Weisling János felett ültek törvényt, aki házsártos természetű, őt megtámadó ipát ütötte agyon. A védelmet dr. Gulyás József látta el. Az esküdtek vádlottat nem bűnösnek mondták ki, mire a törvényszék felmentő ítéletet hozott.

25-én szándékos emberölés büntetvével terhelt Sáfrán János és József ügyét tárgyalták. Az előbbi dr. Beöthy Károly helyettese dr. Halmos József, az utóbbit dr. Albersz Rezső helyettese dr. Miklósi Aladár védte. Az esküdtek igazmondása alapján a törvényszék Sáfrán Jánost 8 évi fegyházra ítélte, Sáfrán Józsefet pedig felmentette.

26-án szándékos emberölés büntetvével terhelt Venzler János százkai lakos ult a vádlottak padján, akit a törvényszék 3 évi fegyházra ítélte. A vádlottat dr. Steiner Lajos védte.

27-én Szántó József dalmandi béres felett ültek törvényt, aki táncmulatságon egy huszárt agyon szurt. A dr. Pártos Gyula által védett vádlottat a törvényszék 3 évi fegyházra ítélte.

28-án szándékos emberölés büntetvével terhelt Molnár András és Sereg Mihály ügyét tárgyalták, akik Szedresen verekezés közben egy embert agyon szurtak. Molnár dr. Miklósi Aladár védte. A törvényszék az esküdtek igazmondása alapján Molnár Andrást 7 évi fegyházra, Sereg Mihályt 8 hónapi börtönre ítélte.

Eladó ház

kedvező fizetési feltételek mellett
eladom helyben, Mérei-utcában
lévő házamat.

Wolf Arnold

Imakönyvek

reformátusok és katolikusok
részére.

Kapható:
Molnár-féle könyv- és papirkereskedésben

SZEKSZÁRD, Kaszinó-bazár.

1948/1909 tk. sz.

Árverési hirdetmény.

A dunaföldvári kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy dr. Ringbauer Ferenc dunaföldvári ügyvéd által képviselt Halász Dezső bej. borkereskedő dunaföldvári lakos végrehajtatónak Nászádos Sándor cipész és neje Prém Erzsébet dunaföldvári lakosok végrehajtást szenvedők ellen 49 korona 90 fillér tőke, ennek 1909. évi május 15-től járó 6% kamatai, 34 kor. 10 fillér eddigi, 17 korona 30 fillérben ezuttal megállapított költségek kielégítése céljából a dunaföldvári kir. járásbírósg területén levő Dunaföldvár községben és határában fekvő a dunaföldvári 40. sz. tjkvben felvett Nászádos Sándor és neje Prém Erzsébet nevének álló A 41. hrsz. 41. népsorsz., ház és udvartér 1158 korona kikiáltási árban a dunaföldvári 3391. számú tjkvben felvett A 12809 hrsz. Göböljárású szőlőnek Nászádos Sandorné szül. Prém Erzsébetet illető 1/4-od része 292 korona kikiáltási árban, a dunaföldvári 3145. sz. tjkvben felvett A 3021. hrsz. belteleki présházának ugyancsak Nászádos Sandorné nevének álló 1/2-od része 66 korona 66 fillér kikiáltási árban, a dunaföldvári 4379 sz. tjkvben felvett A 3785. hrsz. Öreghegyi szőlőnek Nászádos Sándor és neje Prém Erzsébetet illető 2/3-od része 276 korona kikiáltási árban, és a földvári 11675. sz. tjkvben felvett Nászádos Sándor és neje Prém Erzsébet nevének álló 4485.b. hrsz. közép homokerdői gyümölcsös 125 korona kikiáltási árban az

1909. évi november hó 4-ik napjának délelőtti 10 órájkor a kir. járásbírósg árverési termében megtartandó árverésen eladtni fognak a kikiáltási árban alul is, de az 1908. évi XLI. t.c. 26. §-a értelmében való korlátozással, vagyis hogy a házbéradó alá eső ingatlan a kikiáltási ár felénél, egyéb ingatlan pedig a kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb árban el nem adható.

Venni szándékozók figyelmeztetnek, hogy az árverés megkezdése előtt a fenti kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban bánatpénz fejében letenni és az 1908. évi XLI. t.c. 25. §-a értelmében, amennyiben a tett ígéret a kikiáltási árát meghaladja, a bánatpénzt a tett ígéreti összeg 10 százaléka kiegészíteni és a vételárat kettő egyenlő részben lefizetni kötelesek és hogy az árverési feltételek a hivatalos órák alatt alulírott televí hatóságánál és Dunaföldvár község előljárási hatóságánál megtekinthetők.

Amennyiben az 1908. évi XLI. t.c. 27. §-ának első bekezdése értelmében 15 nap alatt utóajánlat tétetnek, az árverésnél az utóajánlat akkor is kötelező, ha az utóajánlattevő az árverésnél meg nem jelenne, továbbá ha az utóajánlat folytán megtartandó árverésen az utóajánlatnál magasabb ígéret nem tétetnek, az ingatlan az ajánlattevő által megvetetnek jelentetik ki. Az újabb árverés költségeit a vevő az ígért vételáron felül köteles fizetni.

Az árverés elrendelése a dunaföldvári 40., 3391., 3145., 4379. és 11675. sz. tjkönyvekben feljegyzendő.

Végrehajtató ügyvédjének költsége 17 korona 30 fillérben állapított meg.

Dunaföldváron, a kir. járásbírósg, mint telekkönyvi hatóságánál, 1909. aug. 2-án.

Bathory Géza
kir. járásbíró.

UJ FELVÉTELÜ

helyi látképes levelezőlapok, **Tuck és N. P. G. genre levelezőlapok** a legnagyobb választékban kaphatók a **Molnár-féle nyomdai r. t. könyvkereskedésében (Kaszinó bazár).** Festőminták kedvező feltételek mellett kölcsönöztenek, valamint rajz- és festőszerek a legjutányosabb árakon beszerezhetők.

Kiadó lakás!!

! Egy szoba, konyha, pince és faskamrából álló lakás a Bartina-u. 150I/a. alatt azonnal kiadó.

Fischl Lajos butor- és épületasztalos, a „Pirmitzer József és Fiai“ kereskedők házában dus raktárt tart, a legújabb és legmodernebb butorokból, szalon-ebédlő- és irodaberendezésekből, részletüzetésekre is. Azonkívül nagy raktárt tart vasbutorokból. Asztalos-munkák a leggyorsabban, jutányos áron készülnek.

Van szerencsém a gazda- és kereskedőközön-ség figyelmét zsák- és ponyvaraktáromra felhívni.

Allandó nagy raktárt tartok len- és csalánzsákokból,

valamint vizmentes ponyvákban.

Mintával és árajánlattal készséggel szolgálok.

Sarkadi Andor
Szekszárd, Széchenyi-u. 648.

8584/1909. tkv. sz.

Árverési hirdetmény.

A szekszárdi kir. törvényszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a kir. kincstár végrehajtatónak Szabó György és neje Mészáros Julianna elleni végrehajtási ügyében a végrehajtatónak 117 korona 58 fillér tőke, ennek a kifizetés napjáig járó 5 százalékos kamatai, 18 korona 60 fillér eddigi; ezuttal 16 korona 30 fillérben megállapított és még felmerülő költségekből álló követelésének a kielégítése végett végrehajtást szenvedetteknek a szekszárdi kir. törvényszék területén levő, a szekszárdi 796. sz. betétben A 2. sor a. felvett s (600 frt) 1200 korona agrárkölcsonnel terhelt 6368. hrszámú szőlő, a Bagó-völgybeni ingatlanon 402 korona kikiáltási árban, továbbá a szekszárdi 5729. sz. betétben felvett A I. 2-sor, 6210. és 6211. hrszámú szőlők, a Jobb Remetén ingatlanai 382 korona kikiáltási árban

1909. évi december hó 16. napján.

d. e. 9 órákor, a m. kir. törvényszék 8. számú helyiségében megtartandó árverésen eladtni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 százalékát, vagyis 40 korona 20 fillért készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy a bíróságnál való elhelyezést igazoló elismervényt átszolgáltatni és ha valaki a kikiáltási árát meghaladó ígéretet tett és többet ígérni senki sem akar, tartozik a bánatpénzt nyomban az általa ígért vételár 10 százalékára kiegészíteni, mert ellenkező esetben ígérete figyelmen kívül marad és az árverés az ő kizárásával nyomban folytattni fog.

Az ingatlan a kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb árban el nem adatik.

Szekszárd, a kir. törvényszék, mint tkvi hatóságánál, 1909 szeptember 16-án.

ÁLDOR, kir. tszéki bíró

8924/1909. tkv. sz.

Árverési hirdetmény.

A szekszárdi kir. törvényszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a kir. kincstár végrehajtatónak Szűcs Lajos és neje Palkovics Terézszék szekszárdi lakos elleni kielégítési végrehajtási ügyében végrehajtató 2316 korona 03 fillér tőke, ennek 5 százalékos kamatai, 31 korona 30 fillér eddigi és 2 korona 30 fillér eszményi bélyeggel együtt 26 korona 30 fillérben megállapított árverés-kérisi költségekből álló követelésének kielégítésére a szekszárdi kir. törvényszék területén fekvő és a szekszárdi 6715 számú betétben 6064. hrszám alatt végrehajtást szenvedő tulajdonul felvett 1000 frt. szőlőfelújítási kölcsönrel terhelt szőlő a Bal-Remetén 876 korona kikiáltási árban

1909. évi december hó 16. napján

d. e. 10 órákor, a kir. törvényszék 8. sz. hiv. helyiségében megtartandó árverésen eladtni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 százalékát, vagyis 87 korona 60 fillért készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy a bíróságnál való elhelyezést igazoló elismervényt átszolgáltatni és ha valaki a kikiáltási árát meghaladó ígéretet tett és többet ígérni senki sem akar, tartozik a bánatpénzt nyomban az általa ígért vételár 10 százalékára kiegészíteni, mert ellenkező esetben ígérete figyelmen kívül marad és az árverés az ő kizárásával nyomban folytattni fog.

Az ingatlan a kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb árban el nem adatik.

Szekszárd, a kir. törvényszék, mint tkvi hatóságánál, 1909 szeptember 21.

ÁLDOR, kir. tszéki bíró.

Ideális arc-kréme a zsirtalan
DIANA ARCZKENŐCS

nappali használatra
Az arcznak üde színt kölcsönöz és
azt bársonypuhává teszi.

Ejjeli használatra a zsirszerű
DIANA ARCZKENŐCS

szeplő, májfolt és mindennemű
arctisztatlanság ellen.

Ára 1 korona.

Diana szappan 70 fillér.
Diana hölgypor 1 kor.

Kapható:

Szeghy Sándor gyógyszer-
tárában Szekszárdon.

Elsőrendű minőségű
fajtiszta, sima, piros
szlankamenka

szőlővessző
peronoszporamentes
kapható őszi szállításra.

Cím megtudható a kiadóhivatalban.

Csak eredeti
orosz csomagolásban.

Kapható:

SALAMON TESTVÉREK

túsz-, csemege-, tea-, rum-, cognac-, bor-
és ásványvizkereskedésben

Szekszárd, Garay-tér.

ÜZLETMEGNYITÁS

Van szerencsém Szekszárd és vidéke n. é.
közönségét értesíteni, hogy Szekszárdon, a
Kaszinó-bazár épületében, a főgimnázium át-
ellenében, a mai kornak teljesen megfelelő

nap- és esőernyőkészítő-üzletet

nyitottam, hol a legjutányosabb gyári áron
mindennemű nap- és esőernyő-tudóságot
kaphatók a legszolidabb kiszolgálás mellett.
Mindennemű javítások és behuzatások mér-
sékelt áron és pontos kivitelben eszközöltetnek.
Üzletemet a n. é. közönség becses pártfogá-
sába ajánlva, vagyok kiváló tisztelettel

LANDAUER GÉZA

nap- és esőernyőkészítő

Szekszárd, Kaszinó-bazár-épület.

NAGY VÁLASZTÉK.

LASKÓ KÁROLY

EPÜLET- és BUTOR-ASZTALOS
SZEKSZÁRD, SZÉCHENYI-U. 140.

LEGJOBB MINŐSÉGŰ ÁRU.

JUTÁNYOS ÁRAK.

Nagy választék saját készítményű
modern kivitelű butorokban. Készít
saját, valamint más rajz szerint tel-
jes lakásberendezéseket a legeg-
yszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.
Kivonatára tervekkel és költségvetés-
sel szívesen szolgál. Készít továbbá
épületmunkákat.

LEGDIVATOSABB KIVITEL.

Szőlőoltvány!

Régi szőlők hiányainak pótlására 2 éves
gyökerű száza . . . . . 20 K

Gyökeres fásoltvány . . . . . 180 K
szépséghibával . . . . . 90 K

zöldoltvány . . . . . 160 K

Sima . . . . . 90 K

Gyökeres riparia portalis vastag . . . . . 32 K

2 éves . . . . . 40 K

Sima riparia portalis . . . . . 18 K

vékony . . . . . 8 K

Gyökeres hazai nemes vessző . . . . . 30 K

Sima . . . . . 10 K

40 legjobb fajban, teljes jótállással, azon köte-
lezettséggel, hogy ha a küldött anyag meg nem
felel, azt visszaveszem s a pénzt visszaadom.
Arjegyzék ingyen. Le van benne írva a
Csodaszőlő, Pozsonyi fehér, Muscat Ottonel
Csabagyöngye. — Hegyi borok eladása.

Borárak:

Gyöngyösi siller . . . . . Hl. 32 K

Visontai . . . . . 36 K

Gyöngyösi fehér asztali . . . . . 34 K

pecsenye . . . . . 38 K

Visontai Rizling . . . . . 44 K

Moskotály . . . . . 70 K

vörös bikavér . . . . . 70 K

Székely I. József

Gyöngyös,
Szent Urbán templom.

! Iparosok találkozóhelye !

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. kö-
zönséget értesíteni, hogy a
Kaszinó-épületben

söresarnokot

nyitottam.

Naponta állandóan frissen csa-
polt **részvény-sör, kitűnő**
szekszárdi borok, hideg
és meleg ételek kaphatók.
Abonnánsok elfogadta-
nak. — A nagyérdemű kö-
zönség szíves pártfogását kéri

Ifj. Strényer Ferenc

vendéglős.

Minden pénteken halászlé
és turóscsusza.

ROPS

biztonsági
gyorsfőző.
Tűzveszély
kizárva.

Ha felborul, elalszik.
Szesz ki nem folyhat.

Szeszfogyasztásban igen takarékos.
Kapható minden jobb vasáru és háztartási
cikkeket árusító üzletekben.
Ha valahol nem kapható, szíveskedjék
hozzánk fordulni.

Képes prospektus ingyen és bérmentve.
ROPS Fémáru Részv.-Társ.

BUDAPEST, V., Külső-Váci-ut 74/71.

Helybeli elárusító: 3-50

Fritz L. Gyula Szekszárd.

FRITZ L. GYULA

vas-, szerszám- és gazdasági gépkereskedő
Szekszárd.

Varrógépek minden fajtában, a legkitűnőbb
minőségben, a legmesszebb menő jótállással,
valamint a legkiválóbb minőségű vetőgépek,
szecska és répavágók, acél zakekék, darálók és

konkolyozók kaphatók

kedvező fizetési feltételek mellett.

Ujdonság! Diványpárnák fényképpel.

NE TÖRJE A FEJÉT alkalmi ajándék

miatt, mert a legszebb meglepetés
egy jól sikerült

fénykép

mely az egész megyében csakis

Kiss Jenő

„Kossuth” műtermében

Szekszárd, Széchenyi-utca 65!

A legszebb kivitelben készülnek:

**Medallonok, nagyítások, olaj- és
aquarellfestmények.**

Sikerért kezeskedem.

Ujdonság! Fényképek seiyemro

Ujdonság! Kézéző és gallér-dobozok fényképpel.

BÖRATKA

pattanás, kiütés

stb. a fiatalságnál mindkét nemnél, különösen a kifejlődés időkorában fordul elő s az arc rut kinezését okozzák.

Falusi nézetek szerint a javulás a többszöri vértisztító teanedvek élvezése által várható, amely azonban a reményeknél többet nem hoz. Mert éppen fiatal szolid egyéneknek a vér rossz betegségerjesztő anyagokat alig tartalmazhat addig, míg itt egy valószínű betegségről van szó, melynek kezelése természetesen az orvos közreműködése amugy is szükséges. Tisztán kozmetikai szépség ápolásnál főleg arra kell ügyelni, a meglévő zsíradékfelesleget esténként a zsírpórusokon át eltávolítani. Ezután egy mosakodás szükséges, lehetőleg meleg vízben a

Zucker-féle szab. gyógyszappannal

a használati utasítás szerint. Ha a bőr lehám-
lani kezd, akkor a szappan használatával egy
ideig fel kell hagyni s csak **Zucker-szappan** és
Zucker-krém használatával egyetemben alkal-
mazunk mindaddig, míg a bőr sima lett, amely
után a **Zucker-féle szabad. gyógyszappan**
használatát ismételni kell. Ezen eljárás betartása
nagyserű eredménnyel jár: Mitesser, bőrszír,
pattanás, barna folt stb. rövid időn belül eltűnik,
a bőr sima, tiszta, puha, gyönyörű, egészséges és
fesztes lesz. Hogy a haj vissza ne ijöjön, a
**Zucker-féle szabad. gyógyszappan, a Zucker-
krém** és a **Zucker-szappan** állandó használatá-
ra ajánlatos.

A megrendelésnél a következő különbségre kell
ügyelni:

Zucker szabad. 35%-os **gyógyszappanja** a leg-
hathatósabb és legnagyobb. Darabja 2.50 kor.

Zucker szabad. 15%-os **gyógyszappanja** hatásá-
ban és mennyiségében gyengébb. Darabja 1 kor.
Ehhez való **Zucker-krém** (zsírtalanító) a bőr-
krémek gyöngye. Egy tubus ára 2.50 kor., kis
tubus 1.25 kor.

Mint helyi egyedüli raktára Szekszárd és
vidéke, Bonyhád, Bátaszék, Tolna és Paks
részére:

Garay Drogeria Szekszárd

Széchenyi-utca. Dr. Hangel-féle ház.
5-44

BATTLE AXE

Legfinomabb
JAMAICA RUM

Kapható:

**SALAMON
TESTVÉREK**

fűszer-, csemege-, tea-, rum-, cognac-,
bor- és ásványvízkereskedésében
SZEKSZÁRD, Garay-tér.

CSAKIS EREDETI ÜVEGEKBEŒ!

Tolnavármegye alispánjától.

13.694/909. szám. alisp.

Pályázati hirdetemény.

A vármegyei árvaszéknél megüresedett, 1400 korona fizetéssel és 480 korona lakbérilletménnyel egybekötött **irnoki állásra** ezennel pályázatot hirdetek.

Felhivom pályázni óhajtókat, hogy az 1883. évi I. törvénycikk 19. §-ának második bekezdésében előirt minősítésüket igazoló bizonyítvánnyal, a születési anyakönyvi kivonattal és eddigi működésüket igazoló szolgálati bizonyítvánnyal felszerelt folyamodványaikat **folyó évi november hó 14-ig** főispán ur Önegyméltóságához címezve hozzám anynyival inkább nyujtsák be, mivel a később beérkező kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Szekszárd, 1909. évi október hó 26-án.

Simontsits Elemér

alispán.

A dunaföldvári járás főszolgabirájától.

7085/1909. főszb. sz.

Pályázati hirdetemény.

A Fadd nagyközségben üresedésben levő községi **jegyzői állásra** ezennel pályázatot hirdetek s felhivom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. törvénycikk 6-ik §-a, illetve az 1900. évi XX-ik törvénycikk 3. §-ában megkivánt minősítésüket, valamint eddigi alkalmaztatásukat igazoló bizonyítványokkal felszerelt pályázati kérvényüket hozzám **folyó évi november hó 11-ig** nyujtsák be.

Ezen állás javadalmazása:

1. Készpénzfizetés 1312 korona 90 fillér.
2. Nyolc kat. hold 827 □-öl szántóföld és a közös legelő haszonélvezete.
3. Természetbeni lakás 3 szobával, mellék helyiségekkel és kerttel.
4. A vármegyei szabályrendeletben megállapított magánmunkálathoz szedhető díjak.

A választást Fadd nagyközség tanácstermében **f. évi november hó 12-én d. e. 10 órakor** fogom megtartani.

Paks, 1909. évi november hó 2-án.

Rassovszky Julián, főszolgabiró.

40634—V/1909.

Pályázat.

A m. kir. pénzügyigazgatóság a köztartozások behajtása céljából egy szabályszerű utiköltséggel és (4) négy korona napidjjal javadalmazott **kisegítői állami végrehajtói állásra** pályázatot hirdet.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy egy koronás bélyeggel ellátott és eddigi alkalmazásukat, bizhatóságukat igazoló községghatósági bizonyítvánnyal felszerelt kérvényüket **folyó évi november hó 10-ig** ezen m. kir. pénzügyigazgatósághoz nyujtsák be. — Előnyben részesülnek azok, akik legalább 200 korona óvadékot letenni képesek.

Kelt Szekszárdon, 1909. évi október hó 23-án.

M. kir. pénzügyigazgatóság.